

POLICJA

KWARTALNIK KADRY KIEROWNICZEJ POLICJI

4/2014 (ROK XV)

Generałowie Policji

**Wybrane schorzenia towarzyszące psom pracującym w Policji,
ich chirurgiczne leczenie w odniesieniu do podstaw bezpieczeństwa**

**Wsparcie organizacyjne a zaangażowanie w służbę i satysfakcja
z niej policjantek**

WYŻSZA SZKOŁA POLICJI W SZCZECYNIE

NOWOŚCI WYDAWNICZE WYDAWNICTWA WYŻSZEJ SZKOŁY POLICJI

Nielegalny obrót wyrobami tytoniowymi. Taktyczno-techniczne aspekty przeciwdziałania zjawisku

pod red. naukową
Wiesława Pływaczewskiego,
Macieja Dudy

ISBN 978-83-7462-435-0
ISBN 978-83-62383-49-8

oprawa miękka, format B5,
ss. 240

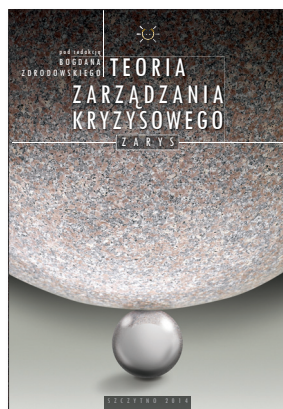

Marcin Kobylas

Analiza kryminalna dla studentów bezpieczeństwa wewnętrznego. Crime analysis for students of internal security

ISBN 978-83-7462-430-5

oprawa twarda, format B5,
ss. 130

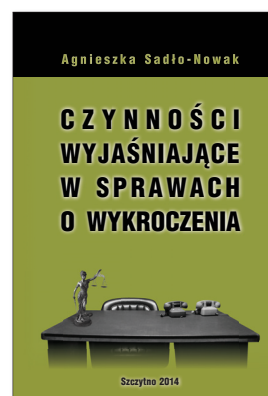

Teoria zarządzania kryzysowego. Zarys

pod red. B. Zdrodowskiego

ISBN 978-83-7462-426-8

oprawa: twarda, miękka,
format B5,
ss. 176

Agnieszka Sadło-Nowak

Czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenia

ISBN 978-83-7462-387-2

oprawa twarda, format B5,
ss. 296

POLICJA

KWARTALNIK KADRY KIEROWNICZEJ POLICJI

Komitet redakcyjny: przewodniczący — Piotr Bogdalski; członkowie: Irmína Adamska, Krzysztof Choiński, Marek Działoszyński, Eliza Wójcik

Zespół redakcyjny: Robert Częścik (redaktor naczelny), Krzysztof Łojek (zastępca redaktora naczelnego), Aleksander Babiński (sekretarz redakcji), Ryszard Chmielewski (redaktor statystyczny), Mariola Bil (redaktor językowy)

Redakcja wydawcy: Iwona Pac, Anika Pogorzelska (redakcja językowa), Adam Rogala (redakcja techniczna)

Recenzenci Kwartalnika Kadry Kierowniczej Policji „Policja” z 2014 r.: dr hab. Mieczysław Goettel, dr hab. Arkadiusz Letkiewicz, dr hab. Izabela Nowicka, dr hab. Ryszard Olszewski, dr hab. Wiesław Pływaczewski, dr hab. inż. Krzysztof Rokiciński, dr inż. Jerzy Kosiński, dr Aleksander Babiński, dr Jacek Bil, dr Janusz Bryk, dr Danuta Bukowiecka, dr Robert Częścik, dr Dominik Hryszkiewicz, dr Paweł Jastrzębski, dr Ireneusz Kobus, dr Piotr Łuka, dr Aneta Łyżwa, dr Wiesław Mądrzejowski, dr Andrzej Pawłowski, dr Monika Porwisz, dr Mariusz Róg, dr Jarosław Struniawski, dr Anna Świerczewska-Gąsiorowska, dr Jarosław Truchan, dr Krzysztof Wiciak, mgr Monika Dzimińska-Mosio, mgr Karolina Kula, mgr Iwona Wasilcow

Wydawca: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji, 12-100 Szczytno, ul. Marsz. J. Piłsudskiego 111, e-mail: wwip@wspol.edu.pl, telefony kontaktowe: 89 621 51 50 (red. nacz.), 89 621 59 21 (zast. red. nacz.), 89 621 51 02 (sekretarz red.), fax 89 621 54 48

© Wszelkie prawa zastrzeżone — WSPol Szczytno

ISSN 1640-9280

Wersją referencyjną tytułu jest wersja drukowana

Zgodnie z komunikatem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 17 grudnia 2013 r., za publikację w naszym periodyku „Policja. Kwartalnik Kadry Kierowniczej Policji” uzyskuje się 3 punkty w kategorii czasopism naukowych nieposiadających współczynnika wpływu Impact Factor (IF).

SPIS TREŚCI

MATERIAŁY / MATERIALS

Andrzej Misiuk, <i>Generałowie Policji / GENERALS OF POLICE</i>	2
Adam Przeworski, Zbigniew Adamiak, Paweł Jastrzębski, Joanna Głodek, Marta Jaskólska, <i>Wybrane schorzenia towarzyszące psom pracującym w Policji, ich chirurgiczne leczenie w odniesieniu do podstaw bezpieczeństwa / SELECTED DISEASES OF POLICE DOGS, THEIR SURGICAL TREATMENT IN RELATION TO FOUNDATIONS OF SECURITY.</i>	4

OKIEM PRAWNIKA / IN THE LAWYER'S EYES

Marek Chrabkowski, <i>Dziedziczenie a prawo policjanta do równoważnika pieniężnego za brak lokalu mieszkalnego / INHERITANCE AND THE RIGHT OF POLICEMAN TO MONEY EQUIVALENT FOR NON-DWELLING</i>	10
Damian Wąsik, <i>Rozważania na temat zasadności kryminalizacji „wyłudzenia” świadczeń opieki zdrowotnej przez pacjentów / REFLECTIONS ON THE MERITS OF THE CRIMINALIZATION OF “EXTORTION” OF HEALTHCARE SERVICES BY PATIENTS</i>	17
Edyta Mucha, <i>Problemy prawne i praktyczne związane ze stosowaniem technologii biometrycznych. Wybrane zagadnienia / LEGAL AND PRACTICAL PROBLEMS ASSOCIATED WITH THE USE OF BIOMETRIC TECHNOLOGY</i>	22

BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE / INTERNAL SECURITY

Paweł Setecki, Katarzyna Ćwik, <i>Podejrzana przesyłka. Polskie procedury na tle wybranych państw / THE SUSPICIOUS PACKAGE. POLISH PROCEDURES NEXT TO PROCEDURES OF SELECTED COUNTRIES</i>	26
Grzegorz Kamienowski, <i>Podręczna procedura dla koordynatora działań kryzysowych z ramienia Komendy Miejskiej/Powiatowej Policji (KMP/KPP) oraz koordynatora działań kryzysowych z ramienia starosty/prezydenta miasta na prawach powiatu / HANDY PROCEDURE FOR COORDINATING POLICE / LOCAL GOVERNMENT CRISIS MANAGEMENT</i>	34

PSYCHOLOGIA W SŁUŻBIE POLICJI / PSYCHOLOGY IN THE SERVICE OF POLICE

Beata Pastwa-Wojciechowska, Andrzej Piotrowski, <i>Wsparcie organizacyjne a zaangażowanie w służbę i satysfakcja z niej policjantek / ORGANIZATIONAL SUPPORT AND ENGAGEMENT AT WORK, AND WORK SATISFACTION WITH POLICE WOMEN</i>	37
Iwona Grzebyk-Dulak, <i>Motywy wyboru zawodu policjanta oraz potrzeby, z których ta motywacja wynika, a planowanie procesu adaptacji w Policji / REASONS FOR CHOOSING THE PROFESSION OF A POLICE OFFICER AND THE NEEDS THIS MOTIVATION ARISES FROM, AND PLANNING THE ADAPTATION PROCESS WITHIN THE POLICE FORCE</i>	41

SPRAWOZDANIA / ACCOUNTS

Piotr Mikosza, <i>Sprawozdanie z udziału w finale VII Ogólnopolskich Zawodów Policjantów Dzielnicowych „Dzielnicowy Roku 2014” / REPORT ON THE PARTICIPATION IN THE VII FINALE OF THE NATIONWIDE COMMUNITY POLICEMEN CONTEST “COMMUNITY POLICEMAN OF THE YEAR 2014”</i>	50
Marcin Nowak, <i>Sprawozdanie z warsztatów metodyczno-szkoleniowych związanych z doskonaleniem umiejętności instruktorów w zakresie przedmiotów służących do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej w kontekście wydarzeń nadzwyczajnych z udziałem funkcjonariuszy Policji / REPORT OF THE WORKSHOP METHODOICAL TRAINING RELATED TO THE IMPROVEMENT OF SKILLS OF TRAINERS IN THE FIELD OF OBJECTS USED TO INCAPACITATE PERSONS BY MEANS OF ELECTRICAL ENERGY IN THE CONTEXT OF EXTRAORDINARY EVENTS INVOLVING POLICE OFFICERS</i>	53

POLICYJNE CENTRUM INFORMACYJNE / POLICE INFORMATION CENTRE

Anna Kalisz	57
Mariusz Gąsiorowski, Zenon Cisowski	59

BIBLIOTEKA WSPÓL / LIBRARY OF THE POLICE ACADEMY IN SZCZYTNO

Jadwiga Rykowska, <i>Mediacje w polskim systemie prawa. Wybór publikacji dostępnych w Bibliotece Wyższej Szkoły Policji w Szczecinie / MEDIATION IN THE POLISH SYSTEM OF LAW. SELECTION OF PUBLICATIONS AVAILABLE IN THE LIBRARY OF THE POLICE ACADEMY IN SZCZYTNO</i>	60
--	----

FOTOKRONIKA / PHOTO CHRONICLE	63
--	----

MATERIAŁY

Andrzej Misiuk¹

Generałowie Policji

Streszczenie: W artykule przedstawiono miejsce stopni generalskich w systematyce stopni służbowych Policji. Ukazano rolę stopnia generała w służbach policyjnych w ujęciu historycznym. Zwrócono też uwagę na potrzebę integracji środowiska policyjnego.

Słowa kluczowe: Policja, milicja, wojsko, stopnie policyjne

Abstract: The paper presents the general's place in the scheme of police ranks. It shows the role of the rank of general in the police service in historical perspective. Attention was also paid to the need for the integration of the police.

Keywords: The police, the army, police ranks

Wprowadzenie

We współczesnych instytucjach policyjnych na świecie wyodrębniona jest kadra zarządzająca. Posiada ona zwykle właściwe dla organizacji i wynikające z regulacji prawnych określone stopnie służbowe. W służbach policyjnych działających na wzór wojskowych, umundurowanych i uzbrojonych formacji, wykorzystywany jest wojskowy system stopni służbowych. Są one tytułami żołnierzy, które oznaczają miejsce danego żołnierza w hierarchii wojskowej oraz warunkują zajmowanie stanowiska służbowego o określonym stopniu etatowym. Wyższą kadra zarządzającą jest grupa zawodowa lub korpus generalski. Podobnie przedstawia się sytuacja w służbach mundurowych sektora pozamilitarnego, w tym policji. Można przyjąć, iż funkcjonariusze zajmujący najwyższe stanowiska oraz zarządzający dużymi zasobami ludzkimi mieszczą się etatowo w grupie generalskiej.

W przedstawionej analizie skupię się na przedstawieniu w ujęciu historycznym tego zagadnienia. W naturalny sposób jawią się nam trzy etapy w dziejach polskich służb policyjnych:

1. Służby policyjne w okresie II Rzeczypospolitej.
2. Służby milicyjne w latach 1944–1990.
3. Policja po 1990 r.

Służby policyjne w okresie II Rzeczypospolitej

Ze zrozumiałych względów kadry niepodległej policji musiały być tworzone od podstaw. Podobnie też komendanci nowotworzonej służby policyjnej w zasadzie nie posiadali jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego, dlatego też funkcje kierownicze na szczeblu centralnym pełniły

osoby wywodzące się z wojska, a w niewielkim stopniu ze służb policyjnych państw zaborczych. Korpus Policji Państwowej nie był liczny, w okresie międzywojennym wahał się między 46 a 29 tysięcy funkcjonariuszy, jeszcze bardziej nieliczna była kadra oficerska (oscylowała wokół tysiąca funkcjonariuszy czyli 2-3% całej kadry)². Początkowo podzielono korpus policji na wyższych i niższych funkcjonariuszy. Dopiero rozporządzenie prezydenta z 1928 r. w korpusie oficerskim przewidziało dwa najwyższe stopnie: nadinspektor i generalny inspektor PP³. Można przyjąć, iż stanowiły one odpowiednik stopni generalskich w wojsku. Te dwa stopnie policyjne były przeznaczone dla najwyższych stanowisk w przedwojennej Policji: komendanta głównego, jego zastępcy oraz jednego z naczelników wydziałów KGP (odpowiednik dyrektora biura KGP we współczesnej policji). Tak więc w najlepszym przypadku w Policji Państwowej mogło być trzech etatowych generałów. W praktyce taka sytuacja nigdy nie wystąpiła. Była to wąska, elitarna, ale nie jednolita grupa. Okres istnienia Policji Państwowej (dwadzieścia lat) nie pozwolił przejść całą drogę rozwoju zawodowego jakimkolwiek policjantowi, który przeszedłby wszystkie stopnie i stanowiska kariery zawodowej w tej służbie. Jeden z najbardziej cenionych za granicą szefów polskiej policji Marian Borzęcki nie uzyskał stopnia generalskiego. Z kolei inny komendant główny Wiktor Hoszowski, który osiągnął stopień nadinspektora Policji Państwowej, jeszcze przed odzyskaniem niepodległości, w austriackiej żandarmerii krajowej awansował do stopnia majora. Jedynie dwóch komendantów głównych PP mogło legitymować się najwyższym stopniem służbowym: generalnego inspektora. Zostali oni jednak przeniesieni z wojska do Policji po 1926 r., Janusz Jagrym Maleszewski był pułkownikiem kawalerii pełniący wysokie stanowiska MSWoJ. i Sztabie

¹ Prof. zw. dr hab. Andrzej Misiuk — profesor Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, kierownik Katedry Nauk o Bezpieczeństwie. Znałca i ekspert problematyki bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Autor przeszło pięćdziesięciu książek i prawie dwustu artykułów naukowych i popularno-naukowych, wydanych w kraju i zagranicą.

Kontakt z autorem za pośrednictwem redakcji.

² Zob. A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919–1939. Powstanie, organizacja, kierunki działania*, Warszawa 1996.

³ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (DzU z 1928 r., nr 28, poz. 257).

Generalnym WP, natomiast Józef Kordian Zamorski w wojsku doszedł do stopnia generała dywizji i bardzo wysokiej funkcji zastępcy szefa Sztabu Generalnego WP. Ten ostatni, licząc na dalszy rozwój swojej kariery wojskowej, swój „awans” na komendanta głównego Policji traktował jako osobistą porażkę i do końca, delikatnie mówiąc nie identyfikował się z instytucją, którą kierował przez cztery lata.

Służby milicyjne w latach 1944–1990

Powstała w 1944 r. Milicja Obywatelska była formacją uzbrojoną utworzoną na wzór wojskowy. Dlatego też w początkowym okresie opierała się na pragmatyce sił zbrojnych. Pierwszy komendant główny MO Franciszek Jóźwiak posiadał wojskowy stopień generalski, podobnie jak kolejny szef MO gen. bryg. Józef Konarzewski. Zresztą w pierwszym okresie Milicja dysponowała bardzo szczupłą kadrą oficerską (4% całego korpusu). Dopiero w dekreście z 20 lipca 1954 r. wśród stopni służbowych znalazł się jeden generalski: generał Milicji Obywatelskiej, który nadawała Rada Ministrów, później Rada Państwa⁴. Z biegiem czasu rozbudowano korpus oficerski MO. W 1955 r. stanowił on prawie 20% wszystkich funkcjonariuszy i również wzrosła grupa generałów w szeregach MO do pięciu. W ustawie z 31 stycznia 1959 r. rozbudowano, w ramach korpusu oficerskiego, grupę stopni generalskich w Milicji, wzorując się na stopniach wojskowych⁵:

- generał brygady MO,
- generał dywizji MO.

W 1985 r. wyodrębniono grupę generałów w osobnym korpusie i dodano jeszcze jeden stopień generalski: generał broni MO.

Policja po roku 1990

Zmiany ustrojowe i polityczne, jakie zaszły w kraju na przełomie lat 89/90 spowodowały gruntowną transformację organizacyjną instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny w kraju. Należy jednak pamiętać, iż zachowano ciągłość kadrową. Zgodnie z art.149 ustawy o Policji z 6 kwietnia 1990 r. funkcjonariusze MO z mocy ustawy stawali się policjantami. Duch nowej formacji jednak nawiązywał do tradycji służb policyjnych okresu międzywojennego. Wiele formalnych atrybutów nowej służby miało się kojarzyć z odległą, ale wartościową moralnie przeszłością zawodową.

W Policji po 1990 r. zdecydowano się przywrócić systematykę stopni policyjnych obowiązujących w okresie międzywojennym, czyli odejść od stopni wojskowych obowiązujących w służbach do 1990 r. W korpusie oficerskim przywrócono z okresu międzywojennego dwa stopnie generalskie w Policji:

⁴ Dekret z 20 lipca 1954 r. o Milicji Obywatelskiej (DzU z 1954 r. nr 34, poz. 143).

⁵ Ustawa z 31 stycznia 1959 r. o stosunku służbowym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej (DzU z 1959 r., nr 12, poz. 69).

- nadinspektor,
- generalny inspektor.

Pomimo wspomnianego formalnego związku kadrowego Milicji z nową służbą policyjną nastąpiła radykalna wymiana kadr kierowniczych. Z poprzedniej formacji pozostał na stanowisku kierowniczym tylko jeden funkcjonariusz ze stopniem generalskim — Marek Ochocki, który utrzymał stanowisko komendanta wojewódzkiego w Łodzi. Z kolei pierwszy stopień generalski — nadinspektora w nowych warunkach otrzymał nowo mianowany komendant główny — Policji Leszek Lamparski.

W przyjętej wówczas strukturze etatowej — stanowiska najwyższej kadry kierowniczej (komendant główny Policji i jego zastępcy) oraz komendantów zarządzających największymi garnizonami policyjnymi w kraju były funkcjami generalskimi i komendanta-rektora WSPol., z tym że stopień generalnego inspektora został przypisany do urzędu komendanta głównego Policji. W okresie dwudziestu czterech lat działania Policji na trzynastu szefów tej formacji mieliśmy pięciu generalnych inspektorów. Należy pamiętać, iż do 1999 r. organizacja terenowa jednostek Policji tworzyło na szczeblu województwa — 49 garnizonów. Tylko w niektórych, największych, ich komendanci zostali awansowani do stopnia nadinspektora (gdańskie, katowickie, krakowskie, łódzkie, szczecińskie, stołeczne).

Po reformie administracyjnej w 1999 r., wszyscy szefowie komend wojewódzkich Policji (szesnastu) oraz komendant stołeczny uzyskali status generalski — nadinspektora. Szczególna jest pozycja komendanta-rektora WSPol., którego działanie regulują dwie ustawy: o Policji i szkolnictwie wyższym. Status kierownika tej jednostki edukacyjnej na poziomie wyższym z jednej strony określają wymagania naukowe, z drugiej posiadanie stopnia generalskiego. Dotychczas mieliśmy do czynienia z dwoma komendantami-rektorami spełniającymi ten drugi zawodowy warunek (nadinsp. E. Pietkiewicz i K. Szwajcowski). W 2000 r. po scaleniu biur zwalczających przestępczość gospodarczą, narkotykową i zorganizowaną powstało Centralne Biuro Śledcze. Po kilku latach jego działania zdecydowano się, że specyfika i charakter tego biura funkcjonującego w ramach Komendy Głównej Policji uzasadnia w pełni, aby szef służby śledczej posiadał etat nadinspektora.

Reasumując, aktualnie w Policji są 23 etaty generalskie tworzące korpus generalski. W chwili obecnej pełni służbę w Policji 14 członków korpusu generalskiego (stan na 10 marca 2015 r.) Należy przypomnieć, że po szesnastu latach obowiązywania systematyki stopni służbowych w Policji, w 2006 r. wyodrębniono korpus generałów Policji składający się z dwóch dotychczasowych stopni służbowych:

- a) generalny inspektor Policji,
- b) nadinspektor Policji⁶.

⁶ Ustawa z 21 lipca 2006 r. o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2006 r., nr 158, poz. 1122).

Gwoli ścisłości należy jedynie przypomnieć, iż w wojsku na podstawie art. 74 ustawy o obowiązku służby wojskowej z 1967 r., stopnie wojskowe są podzielone na korpusy⁷. W ramach korpusu oficerskiego wyróżnia się trzy grupy:

- młodszych oficerów,
- starszych oficerów,
- generałów (4 stopnie generalskie).

Na zakończenie kilka refleksji o charakterze ogólnym odnoszącym się do kwestii integracji środowiska policyjnego. W ciągu prawie ćwierć wieku działania Policji, stała się ona służbą na wskroś profesjonalną i cenioną na arenie międzynarodowej. Przebyła ona niebywałą drogę od formacji nieradzącej sobie z przestępczością zorganizowaną na początku lat 90. i korzystającej z pomocy doradztwa ekspertów służb policyjnych zachodnich państw o ugruntowanych doświadczeniach funkcjonowania służb porządkowych w demokratycznych systemach ustrojowych. Dzi-

siaj jesteśmy w tej części Europy wizytówką nowoczesnej Policji i wzorem do naśladowania. Natomiast w zakresie działalności integracyjnej i wizerunkowej sędzę, iż nie wykorzystano dobrze tego czasu. Nie działają właściwie kanały komunikacji wewnętrznej. Środowisko policyjne jest zatamizowane, brakuje ciągłości kadrowej i identyfikacji pracownika z firmą. W tym miejscu chciałbym się odwołać się do doświadczeń z okresu międzywojennego. W warunkach młodej niepodległości, braku jakichkolwiek doświadczeń, stworzono warunki do utrzymywania wzajemnych, pozasłużbowych kontaktów środowiska policyjnego, które sprzyjało prowadzeniu działalności integracyjnej w postaci Rodziny Policyjnej oraz specjalnych klubów (oficerskich) wyższych i niższych funkcjonariuszy Policji.

Mam pełną świadomość nieporównywalności sytuacji i warunków społecznych i obyczajowych. Jednak świadectwem, iż można podejmować skuteczne inicjatywy na rzecz integracji pewnych grup zawodowych środowiska policyjnego jest Stowarzyszenie Generałów Policji RP, które obchodziło w 2014 r. jubileusz dziesięciolecia swej działalności.

⁷ Ustawa z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (DzU z 1967 r., nr 44, poz. 220).

Adam Przeworski¹
Zbigniew Adamiak²
Paweł Jastrzębski³
Joanna Głodek⁴
Marta Jaskólska⁵

Wybrane schorzenia towarzyszące psom pracującym w Policji, ich chirurgiczne leczenie w odniesieniu do podstaw bezpieczeństwa

Streszczenie: Psy policyjne stanowią ważny i niezastąpiony element pozwalający na zwiększenie bezpieczeństwa. Wykorzystywane są do wielu zadań o charakterze antyterrorystycznym, kryminalnym czy prewencyjnym. Celem artykułu jest przybliżenie wybranych chorób towarzyszących psom policyjnym. Wśród nich są choroby układu pokarmowego, w tym rozszerzenie i skręt żołądka, który stanowi 9% wszystkich chorób psów pracujących. Głównymi schorzeniami aparatu mięśniowo-szkieletowego jest dysplazja stawu biodrowego, która przyczynia się do wyłączenia nawet 35% psów policyjnych ze służby, oraz dysplazja stawu łokciowego, której częstotliwość występowania kształtuje się między 15% a 50%. W niniejszym artykule przedstawiono także objawy oraz rodzaje leczenia zachowawczego i operacyjnego wyżej wymienionych chorób.

Słowa kluczowe: dysplazja stawu biodrowego, pies, policja, staw łokciowy, rozszerzenie, skręt żołądka

¹ Lek. wet. Adam Przeworski — Katedra Chirurgii i Rentgenologii z Kliniką, Wydział Medycyny Weterynaryjnej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, zainteresowania: nauka, malarstwo, rzeźba, teatr.

Adres do korespondencji: <przeworskiadam@gmail.com>.

² Prof. dr hab. Zbigniew Adamiak — Katedra Chirurgii i Rentgenologii z Kliniką, Wydział Medycyny Weterynaryjnej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Zainteresowania: literatura iberyjska, podróżowanie, poznawanie nowych smaków wina.

Adres do korespondencji: <zbigniew.adamiak@wp.pl>.

³ Nadkom. dr Paweł Jastrzębski — Zakład Podstaw Bezpieczeństwa, Instytut Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, Wydział Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie. Zainteresowania: ratownictwo, ratownictwo taktyczne TCCC (tactical combat casualty care), promocja zdrowia, sport.

Adres do korespondencji: <p.jastrzebski@wspol.edu.pl>.

⁴ Lek. wet. Joanna Głodek — Katedra Chirurgii i Rentgenologii z Kliniką, Wydział Medycyny Weterynaryjnej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Zainteresowania: literatura biograficzno-podróżnicza, muzyka, narciarstwo.

Adres do korespondencji: <j_głodek@wp.pl>.

⁵ Lek. wet. Marta Jaskólska — Katedra Chirurgii i Rentgenologii z Kliniką, Wydział Medycyny Weterynaryjnej, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Zainteresowania: radiologia, sport, a szczególnie jeździectwo i bieganie.

Adres do korespondencji: <marta.jaskoolska@gmail.com>.

Abstract: Dogs are an important and irreplaceable element to increase security. They are used for many tasks of an anti-terrorist, criminal or preventive. The objectives of the paper is to familiarize some diseases associated with police dogs. Among them there are gastrointestinal diseases, including the gastric dilatation-volvulus syndrome (GDV), which corresponds to 9% of all diseases of working dogs. Principal diseases of the musculoskeletal apparatus is hip dysplasia which is the cause of discharge of 35% police dogs, and elbow dysplasia which incidence fluctuates between 15% and 50%. The article presents symptoms and types of conservative and surgical above-mentioned diseases.

Keywords: dysplasia, hip, dog, police, elbow, extension, torsion, gastric dilatation-volvulus

Psy towarzyszą człowiekowi od dawna, będąc domowymi towarzyszami, wspierają człowieka, wykonując ważną pracę. Mogą służyć w policji, straży pożarnej, służbie celnej oraz w wojsku. Pierwsze psy policyjne pojawiły się w 1889 r. w Belgii, gdzie powstała jednostka policji wykorzystująca czworonogi. W szeregach polskiej policji pierwsze psy rozpoczęły służbę na dobre po drugiej wojnie światowej i służą do dziś. Preferowane rasy psów pracujących w policji to: owczarek niemiecki, owczarek belgijski malinois, labrador retriever, golden retriever, rottweiler, terier walijski, foksterier, nowofundland, ale również psy innych ras, które spełniają określone kryteria (najczęściej samce). Psy przeznaczone są do różnych zadań m.in.: działań antyterrorystycznych, odnajdowania osób lub przedmiotów, wyszukania śladów pozostawionych przez ludzi, wyszukania zapachów materiałów wybuchowych, wyszukania zapachów narkotyków, wyszukania zapachu zwłok ludzkich, pościgów za osobami podejrzanymi o popełnienie przestępstwa, badań osmologicznych, zasadzek i działań blokadowych, ratowania tonących, wykonywania zadań związanych z prowadzeniem czynności interwencyjnych, zatrzymywaniem osób, ich pilnowaniem i doprowadzaniem, konwojowaniem.

Pies służbowy jest również traktowany jako środek przymusu bezpośredniego, a w ramach tego — jego głównym zadaniem jest odpieranie zamachu na życie lub zdrowie uprawnionego lub innej osoby⁶. William F. Handy, Marilyn Harrington, David J. Pittman bezsprzecznie twierdzą, że szczególnym zadaniem psów służbowych jest ochrona opiekuna⁷.

Przepisy policyjne dzielą psy w następującej kategorii:

- 1) w służbie prewencyjnej:
 - a) patrolowe,
 - b) tropiące,
 - c) patrolowo-tropiące,
 - d) do działań antyterrorystycznych,
 - e) do wyszukiwania zapachów materiałów wybuchowych,
 - f) do wyszukiwania zapachów narkotyków,
 - g) do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich,
 - h) do ratownictwa wodnego i wyszukiwania zapachu zwłok w wodzie;

- 2) w służbie kryminalnej — do badań osmologicznych⁸.

Wybór odpowiedniego psa, który będzie spełniał określone kryteria, jest trudnym zadaniem, gdyż dokonuje się go w młodym wieku, co czyni inwestycję wielką niewiadomą. Cechami o najistotniejszym znaczeniu są: siła, inteligencja, posłuszeństwo, węż⁹, a także odwaga, gotowość do pracy w trudnych warunkach oraz wytrzymałość. Slabbert i Odendaal dowodzą, że istnieją testy pozwalające ocenić przyszłe predyspozycje psa do pracy w policji już w 8 tygodniu życia, a samo szkolenie powinno się rozpocząć nie później niż w 9 miesiącu życia¹⁰. Wadami dyskwalifikującymi psa do służby w polskiej policji są między innymi:

- 1) wady psychiczne i choroby neurologiczne objawiające się m.in.:
 - a) nadpobudliwość ruchową,
 - b) otyłość,
 - c) innymi atypowymi reakcjami na bodźce zewnętrzne;
- 2) wady budowy i postawy;
- 3) wady i choroby układu kostno-stawowego (w tym dysplazja);
- 4) dysfunkcje ruchowe;
- 5) nieprawidłowa szata oraz uszkodzenia sierści i skóry;
- 6) wady i braki uzębienia;
- 7) wady i choroby narządów wzroku i słuchu;
- 8) zaburzenia przemiany materii, objawiające się m.in.:
 - a) nadmiernym wychudzeniem,
 - b) nadmierną otyłością.

Ponadto do służby nie kwalifikuje się psów, u których stwierdzono:

- 1) przepuklinę,
- 2) wnetrostwo,
- 3) chorobę transportową,
- 4) ciążę,
- 5) ciążę urojoną,
- 6) niepodciągnięte sutki po odstawieniu szczeniąt.

⁸ Zarządzenie nr 296 komendanta głównego Policji z 20 marca 2008 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych, szczegółowych zasad ich szkolenia oraz norm wyżywienia, tekst jednolity. Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 i 5 ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. Urz. KGP z 2007 r., nr 43, poz. 277, nr 57, poz. 390, nr 120, poz. 818, nr 140, poz. 981 i nr 165, poz. 1170).

⁹ G.E. Moore i in., *Causes of death or reasons for euthanasia in military working dogs: 927 cases (1993–1996)*, "Journal of the American Veterinary Medical Association" 2001, No. 219, s. 209–214.

¹⁰ J.M. Slabbert, J.S.J. Odendaal, *Early prediction of adult police dog efficiency — a longitudinal study*, "Applied Animal Behaviour Science" 1999, No. 64, s. 269–288.

⁶ Ustawa z 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (DzU z 2013 r., poz. 628, poz. 1165; z 2014 r., poz. 24, poz. 1199).

⁷ W.F. Handy, M. Harrington, D.J. Pittman, *The K-9 corps: the use of dogs in police work*, "Journal of Criminal Law and Criminology" 1961, No. 52, s. 328–337.